

Svar på skriftligt spørgsmål om tillståndet i sjöar i närheten av Terrafame

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 376/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Hanna Halmeenpää/gröna m.fl.:

Ämnar regeringen även bekosta rengöringen av de närliggande förorenade sjöarna utöver de över 200 miljoner euro i skattemedel som använts för att upprätthålla Terrafames verksamhet och förbereda sig på att även bekosta rengöringen av Nuasjärvi, om Terrafame inte är frivillig eller kapabel som bolag att göra det,

anser regeringen det vara i samhällets intresse att bevilja Terrafames gruva ett nytt miljötillstånd som tillåter större utsläpp även om inte de tidigare skadorna i sjöarna har avhjälpas och

om staten ämnar betala för skadorna, kommer man då i rättvisans namn att med skattebetalarnas pengar även betala för de skador i sjöarna som gruvan orsakat markägarna?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I enlighet med miljöskyddslagen (MSL 527/2014) är det närings-, trafik- och miljöcentralens (NTM-centralens) ansvarsområde miljö och naturresurser som verkar som tillsynsmyndighet. NTM-centralen övervakar den verksamhet som fastställts i miljötillståndet och att bestämmelserna om att avvärja föroreningar efterlevs.

I tillståndsvillkoren som ges på grundval av miljötillståndet förordnas den tillståndspliktige ett så kallat program för obligatorisk kontroll. Den tillståndspliktige ska genomföra, ordna och betala för den obligatoriska kontrollen. Resultaten lämnas in till såväl tillståndsmyndigheten som NTM-centralen för övervakning av miljötillståndet. Genom övervakningen granskas huruvida verksamheten överensstämmer med miljötillståndsbeslutet, förutsättningarna för beviljande av miljötillståndet fortfarande uppfylls, tillståndet motsvarar gällande lagstiftning och verksamheten har sådana konsekvenser att tillståndsbestämmelserna ska ändras. Den gällande miljöskyddslagstiftningen bygger på principen att förorsakaren betalar, det vill säga om verksamheten har konsekvenser som ska ersättas eller avhjälpas, är det den som förorsakar dem som ansvarar för kostnaderna.

Regeringen kan inte ingripa i innehållet i enskilda tillståndsprövningar, då man tar i beaktande den på grundlagen baserade fördelningen av den lagstiftande makten, regeringsmalten och den

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 376/2017 rd

dömande makten. Ansökan om miljötillstånd behandlas av statens miljötillståndsmyndighet, det vill säga regionförvaltningsverket. Regionförvaltningsverket granskar att förutsättningarna för beviljande av tillståndet uppfylls. Beviljande av miljötillstånd förutsätter att verksamheten, med beaktande av tillståndsvillkoren och verksamhetens placering, inte i sig eller tillsammans med andra verksamheter har konsekvenser som förhindrar beviljandet av tillståndet. Tillståndssökande ska genom tillräckliga utredningar påvisa att förutsättningarna för tillståndet uppfylls. Tillståndsmyndigheten kan vid behov kräva ytterligare utredningar.

Staten har inte i eget namn utövat eller utövar inte i eget namn affärsverksamheten i fråga. I enlighet med lagen om ersättning för miljöskador (737/1994) är den vars verksamhet har orsakat miljöskadan ersättningsskyldig. Således finns det inte en rättslig grund för att staten deltar i utbetalningen av företagsverksamhetens eventuella privaträttsliga ersättningar.

Generellt sett kan det konstateras att som miljöskador enligt lagen om ersättning för miljöskador kan ersättas person- och saksador samt sådana ekonomiska skador som inte står i samband med en person- eller sakskada skall ersättas, om skadan inte är ringa. I lagen om ersättning för miljöskador föreskrivs även om ersättning av kostnader för avvärjande och återställande. Lagen om ersättning för miljöskador hör likt annan skadeståndsrätt till justitieministeriets ansvarsområde.

NTM-centralen i Kajanaland har fattat beslut i ärendet från 2012 gällande gipsfällningsbassängens läckage om att den betydande föroreningen av sjösystemet ska avhjälpas 2015. På ärendet tillämpas lagen om avhjälpande av vissa miljöskador (383/2009). Enligt beslutet har förorenaren Talvivaara Sotkamo Oy ålagts att avhjälpa den betydande föroreningen av sjösystemet som företaget orsakat, det vill säga undanröja den skadliga förändringen som skadan orsakat i de två sjöarna Salminen och Ylä-Lumijärvi i närheten av gruvan. Med avhjälpande av den förorsakade föroreningen avses att återställa de förorenade vattendragen så gott som möjligt i det tillstånd som föregick skadan, det vill säga i ursprungligt tillstånd. Ärendet gäller således inte ersättning av privata skador, utan återställande av miljöns tillstånd. När det gäller de övriga sjösystemen som anses vara betydligt förorenade har ärendet ännu inte avgjorts genom detta beslut. I fråga om dessa sjösystem är ärendet fortfarande pågående och det kommer att fattas ett separat beslut om dem, i vilket man beaktar bland annat erfarenheterna från de åtgärder som vidtagits i Salminen och Ylä-Lumijärvi samt återställandet av sjösystemen i naturligt tillstånd.

Helsingfors 12.10.2017

Bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen